

Sukupuolivaikutusten arviointi hallituksen esityksissä 2019

Hallituksen esityksen laatimisohteissa (OM 2004:4) edellytetään, että esityksissä on kerrottava myös vaikutukset eri sukupuolten kannalta. Arvioinnissa noudatetaan oikeusministeriön antamia säädösehdotusten vaikutusten arvioinnin ohjeita (OM 2007:6) sekä muita ohjeita ja oppaita ihmisiin kohdistuvien ja sukupuolivaikutusten arvioinnin toteuttamisesta.¹ Vuoden 2019 hallituksen esitykset käytiin läpi Finlex-palvelusta sanahauulla ja pisteytettiin liitteessä 1 kuvatulla viisiportaisella indikaattoriluvulla. Seurannassa ei ole mukana talousarvioesityksiä.

Sukupuolivaikutuksia arvioitu 18 prosentissa esityksistä

Vuoden 2019 aikana annettiin yhteensä 104 hallituksen esitystä, joista **19:ssä (18 %)** on arvioitu sukupuolivaikutuksia tai kuvattu muuten sääntelyn kohdentumista tai nykytilaa sukupuolen mukaan. Esityksistä **85:sta (82 %)** sukupuolten mukainen tarkastelu puuttuu kokonaan. Osuudet on esitetty ministeriöittäin taulukossa 1.

Taulukko 1: Niiden hallituksen esitysten osuus ministeriöittäin, joissa on arvioitu sukupuolivaikutuksia (suvaus) tai muuten tarkasteltu sääntelyalaa tai sen kohdentumista sukupuolen mukaan

Ministeriö	Esitykset yhteensä	Suvaus (tai muu tarkastelu)	Osuus
LVM	10	0	0%
MMM	6	0	0%
OKM	10	3	30%
OM	3	0	0%
PLM	1	0	0%
SM	7	2	29%
STM	20	8	40%
TEM	6	0	0%
UM	4	1	25%
VM	30	5	17%
VNK	2	0	0%
YM	5	0	0%
Yhteensä	104	19	18%

Esityksistä 11:llä arvioitiin olevan sukupuolivaikutuksia ja 5:ssä arvioitiin ettei vaikutuksia ole. Lopuissa kolmessa sääntelyaluetta tai kohdentumista tarkasteltiin muulla tavoin sukupuolen mukaan.

¹ Hallituksen esityksen laatimisohteet. Julkaisuja 2004:4. Helsinki: Oikeusministeriö.

Sukupuolivaikutusten arvioiminen lainsäädäntöhankkeissa. Julkaisuja 2007:25. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Sukupuolisilmäläsit käytössä. Käsikirja ministeriöiden tasa-arvotyön tueksi. Julkaisuja 2009:13. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Säädösehdotusten vaikutusten arviointi. Ohjeet. Julkaisuja 2007:6. Helsinki: Oikeusministeriö.

Säädösvaikutusten arviointi ihmisiin kohdistuvien vaikutusten näkökulmasta. Julkaisuja 2016:2. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Yhteensä **7 esitystä (7 %)** sai korkeimman tai toiseksi korkeimman pistemäärän (4–5 pistettä). Niissä on sääntelyn kohdentumisen tai sääntelyalueen erittelyn ja sukupuolivaikutusten kuvauksen lisäksi kerrottu, mistä vaikutukset johtuvat tai millä perusteella arvioidaan, ettei vaikutuksia ole. Osuus on kaksi prosenttiyksikköä vähemmän kuin edellisenä vuonna. Taulukossa 2 kuvataan esitysten saamat pistemäärät ministeriöittäin. Kaikki pisteitä saaneet esitykset on lueteltu liitteessä 2.

Taulukko 2: Hallituksen esitysten arvioidut sukupuolivaikutukset ministeriöittäin

Ministeriö	On vaikutuksia	Ei ole vaikutuksia	Muu tarkastelu	Yhteensä
LVM				0
MMM				0
OKM	1		2	3
OM				0
PLM				0
SM	1	1		2
STM	5	2	1	8
TEM				0
UM		1		1
VM	4	1		5
VNK				0
YM				0
Yhteensä	11	5	3	19

Näistä esityksistä 2 kpl sai täydet 5 pistettä. Nämä esitykset sisälsivät yllä mainittujen elementtien lisäksi myös oman otsikoidun osionsa sukupuoli- tai tasa-arvovaikutuksista, mikä nostaa ne tekstistä paremmin esiin ja helpottaa siten esimerkiksi päätöksentekijän perehtymistä asiaan.

Taulukko 3: Hallituksen esitysten saama pistemäärä ministeriöittäin

Ministeriö	5p	4p	3p	2p	1p	0p	Yhteensä
LVM						10	10
MMM						6	6
OKM		1			2	7	10
OM						3	3
PLM						1	1
SM			1		1	5	7
STM	2	2	2		2	12	20
TEM						6	6
UM					1	3	4
VM		2	2		1	25	30
VNK						2	2
YM						5	5
Yhteensä	2	5	5	0	7	85	104

Liite 1. Indikaattorin arvot

Hallituksen esitys (HE) voi saada enintään 5 pistettä seuraavilla perusteilla:

YLEISET

Otsikoitu kappale sukupuolivaikutuksista 1 p (pl otsikot yhteiskunnalliset ja muut vaikutukset, joiden alla on käsitelty sukupuolivaikutuksia)

Esityksen kohdentuminen tai sääntelyalueen erittely sukupuolen mukaan (tämä voi olla missä tahansa kohtaa HE:tä) 1 p

A 'ON VAIKUTUKSIA'

Esityksellä todetaan olevan sukupuolivaikutuksia 1 p

Sukupuolivaikutuksia eritellään tarkemmin ja/tai kerrotaan mistä vaikutukset aiheutuvat 2 p
tai

B 'EI OLE VAIKUTUKSIA'

Todetaan, ettei esityksellä ole sukupuolivaikutuksia 1 p

Kerrotaan, millä perusteella näin arvioidaan olevan 2 p

Indikaattori antaa suurimman pistemäärän sellaisille esityksille, joissa sukupuolivaikutuksia on eritelty ja perusteltu ja ne on selkeästi nostettu esiin esitystekstistä. Se ei aseta eri laajuisia hallituksen esityksiä eri asemaan, vaan vaikutusten tarkemmasta erittelystä ja perusteluista annetaan samat pisteet riippumatta niiden pituudesta. Lisäksi esityksillä, joilla ei ole arvioitu olevan sukupuolivaikutuksia on yhtäläiset mahdollisuudet saada täydet pisteet niiden esitysten kanssa, joilla vaikutuksia arvioidaan olevan. Pisteitä voi saada myös esitys, joka ei arvioi ehdotuksen vaikutuksia, mutta jotenkin muuten tarkastelee esityksen kohdentumista tai sääntelyaluetta sukupuolen mukaan.

Seurannassa otetaan huomioon esitykset, joissa vaikutuksia tai kohdentumista eritellään "tasaarvon", "sukupuolen", "naisten", "miesten", "tyttöjen" tai "poikien" kannalta. Tasa-arvolla tarkoitetaan tässä tarkastelussa sukupuolten tasa-arvoa. Siten niitä esityksiä, joissa käsitellään vain esimerkiksi alueellista tasa-arvoa, ei pisteytetä.

Liite 2. Hallituksen esitysten 2019 pisteytys

5 pistettä saaneet esitykset (2 kpl)

On vaikutuksia: Otsikoitu kappale sukupuolivaikutuksista, eritelty kohdentumista tai sääntelyalaa sukupuolen mukaan, eritelty ja perusteltu tarkemmin vaikutuksia

HE 39/2019 STM

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain 11 luvun 10 §:n sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

HE 80/2019 STM

Hallituksen esitys eduskunnalle aktiivimallin leikkureiden ja velvoitteiden kumoamista koskevaksi lainsäädännöksi

4 pistettä saaneet esitykset (5 kpl)

On vaikutuksia: Eritelty kohdentumista tai sääntelyalaa sukupuolen mukaan, eritelty ja perusteltu tarkemmin vaikutuksia (ei omaa otsikoitua kappaletta)

HE 34/2019 OKM

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi varhaiskasvatuslain ja lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta

On vaikutuksia ja on perusteltu miksi, otsikoitu kappale

HE 15/2019 STM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta

HE 24/2019 VM

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuoden 2020 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta annetun lain 3 ja 12 §:n muuttamisesta

HE 43/2019 STM

Hallituksen esitys eduskunnalle pienten eläkkeiden korottamista koskeviksi laeiksi

HE 60/2019 VM

Hallituksen esitys eduskunnalle kuntien taloustietojen tuottamista ja raportointia koskevaksi lainsäädännöksi

3 pistettä saaneet esitykset (5 kpl)

On vaikutuksia ja on perusteltu miksi

HE 25/2019 VM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

HE 46/2019 SM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Pelastusopistosta annetun lain 28 ja 29 §:n muuttamisesta

HE 64/2019 STM

Hallituksen esitys eduskunnalle työeläkelainsäädännön ja sairausvakuutuslain muuttamiseksi

HE 102/2019 VM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kevasta annetun lain muuttamisesta

Ei ole vaikutuksia ja perusteltu miksi

HE 83/2019 STM

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n ja 6 luvun 9 §:n ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

1 pisteen saaneet esitykset (7 kpl)

Todetaan vain ettei esityksellä ole sukupuolivaikutuksia

HE 18/2019 SM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

HE 63/2019 VM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen itsenäisyyden juhlarahastosta annetun lain muuttamisesta

HE 100/2019 UM

Hallituksen esitys eduskunnalle merenkulun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevaan yleissopimukseen liittyvän vuoden 2005 pöytäkirjan ja mannerjalustalla sijaitsevien kiinteiden lauttojen turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevaan pöytäkirjaan liittyvän vuoden 2005 pöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

HE 108/2019 STM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vakuutusyhtiölain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Vain esityksen kohdentuminen tai sääntelyalueen erittely sukupuolen mukaan

HE 19/2019 OKM

Hallituksen esitys eduskunnalle kirkkolaiksi

HE 71/2019 STM

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi lastensuojelulain ja lastensuojelulain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

HE 94/2019 OKM

Hallituksen esitys eduskunnalle Suomen, Norjan ja Ruotsin välisen Pohjoiskalotin koulutussäätöä koskevan sopimuksen hyväksymisestä

0 pistettä saaneet esitykset (85 kpl), esimerkkejä

HE 10/2019 VM

Hallituksen esitys eduskunnalle Digi- ja väestötietoviraston toimialaa koskevien lakien muuttamiseksi

HE 41/2019 STM

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain ja työttömyysturvalain 14 luvun 1 a §:n muuttamisesta

HE 86/2019 TEM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työaikalain muuttamisesta

HE 107/2019 TEM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työsopimuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

HE 109/2019 LVM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tieliikennelain muuttamisesta